

# veliki laf

Deco, ja sam veliki laf, već godinama. Samo jedan primer. To je bilo hiljadu... devet sto... tu negde... Znam samo da je bio dan, a koji dan — toga ne bih mogao da se setim. Verovatno ponedeljak. Lovio sam sedam jelena. Šest ulovio a sedmog ne mogu. Šta da radim sa šest jelena? ... Počnem loviti sedamdeset i sedam lavova. Sedamdeset i šest ulovih — sedamdeset i sedmog ne mogu... Šta da radim bez sedamdeset i sedmog lava? Vidim, nešto nije u redu. Hrabar sam ali nisam lukav. Setim se, pa počnem loviti sto i deset slonova. Ali prvo ulovim sto desetog, pa onda redom unazad. To mi uspe, tako da se odmah sledećeg dana oženim grenlandskom princezom. Bila je lepa i nežna kao maramica. Okačim joj oko vrata 220 zuba od 110 slonova. Prevrtne se princeza i padne u more. Jer to je bilo na brodu. — Kakav je to brod? — dreknem na grenland-

## ŠTA JE NA KRAJU

Šta je na kraju? Na kraju neba, na kraju mora, na kraju puta? Šta je na kraju — deca bi htela da znaju! Zato jedu, zato spavaju, Zato rastu brže od kaputa. Šta je na kraju srede? Četvrtak. A šta — na kraju četvrtka? Petak. Na kraju svih krajeva? Uvek je jedan novi početak. Krajevi se potroše, Počeci uvek traju... Početak — eto šta je na kraju!

Kada se rodio mali miš, odmah je bio gladan. Da ne bi pojeo mačku ili mišolovku, roditelji su ga poslali u školu za gladne miševe. I tamo ga je učitelj ovičao:

Ima pčela, al'ti nemoj pčele, jer su pčele s jedne strane vrela.

Ima vrana, ti nemoj ni vrane, jer u vrane mnogo mraka stane.

Ima motki, al'ti nemoj motke, jer su motke s jedne strane krotke.

Ima koza, al'ti nemoj koze, jer su koze s jedne strane roze.

Ima basni, ti nemoj ni basne, jer su basne s obe strane jasne.

Ima gliste, al'ti nemoj gliste, jer su gliste s obe strane iste.

... Malom mišu bilo je dosadno da toliko uči. Ukrao je iz torbe svoga učitelja komad sira i pojeo. Ono što jedu učitelji mogu jesti i daci.

MAČKA: Danas nije lako biti mišić sivi — jer ih juri svako, jer su svakom krivi. Ne, to nije lako biti mišić sivi.

MIS: Ma nemojte?! To ne mogu kriti — miš je teško biti! Al'je mački teže — zalogaji beže,

(Nastavak sa 3. strane)

se iznadu veze. da se u iskustvu uspostavi red i odnosi, što će reći da se dođe do individualnog pogleda na svet.

### POVRATAK ŽIVOJINA PAVLOVIĆA

Povratak je besumnje najcelovitiji film festivala, a Živojin Pavlović naš najkompletniji stvaralac.

Ako je, kao ustupak ne znam tamo kakvom, možda i direktnom strahu od nadzora, a nemam razloga posle zabrane i bunkerisanja da verujem u suprotno, bilo potrebno umeći foršnicu o starateljsko-mezimackom opšedržju i brzi prema prestupnicima-povratnicima u nas, ne znam valda li je rednog našeg reditelja koji bi to, gotovo nametanje, obrnuo u svoju

kriat, kao Živojin Pavlović. O čemu je reč?

U vozu jedan manipulator-madioničar izvodi trikove s kartama. Ona zleđa jednoj devojci u dlan. Na njenu primedbu da „porada“ zato što poznaje njenu tetku, tip se obraća mladiću preko puta. „Bili ste na moru, boravili ste u ferijalnom kampu... Jesam li pogodio! „Sto posto“ odgovara mladić za koga još ne znamo da se vraća s robita. „A njegova budućnost?“ pita znatiželjna devojka. Mladiću nalaze posao na filmu (nije li to skriveno šala na račun nametnutog starateljstva?) i sve je u redu. Ali to možemo opisati. Živojin Pavlović je dijalošom „Bili ste na moru, boravili ste u ferijalnom kampu, jesam li pogodio? — „Sto posto““ već obrtno stvari u svoju korist — postigao je emocionalno opredeljenje, izazvao je osećanje nje šarčine, boine ironije tim kratkim „sto posto“.

U Povratku se, valjda po prvi put, srećemo sa jednim neklasičiziranim svetom beogradskog podzemlja, predgrada, malih fudbalskih klubova, vozata smrti, silovanih, unakaženih i ubogaljenih, svetom u kome se obračunava lancima od motocikla i noževima, gde se misli samo na „mažnjavanje“, gde za ljubav ima prostora i vremena dok su ulice blokirane zbog dolaska nekog državnika, gde se u sunjnim kafanicama litar rakije ispija na dušak i preti ubodom noža. dok neki stari radio u taj zadimljeni prostor ubacuje neumorno „oči carnie“.

„Veliki Al Kapone“ (Bata Živojinović — najsnažnija uloga festivala) gine pored pruge od mikilitskih hitaca i dok voz koji nailazi iz dubine dolako svojim dimom asistire preko po deo ekrana, ona šarčina (da li sam već rekao da je šarčina osnovno osećanje Povratka?) polako se prenosi na gledaoca. Videli smo u uvodu (koji po hro-

nološkom redu dosadašja dolazi posle) gorčinu drugog povratnika „malog Al Kaponea“. Gorčina se dakle prenosi.

Ono što Živojina Pavlovića ovim filmom izdvaja od ostalih autora 13. festivala, rekao bih uopšte od ostalih jugoslovenskih filmskih stvaralaca, jeste, pored kompletosti na fotografskom, dramaturškom, dijalozkom i muzičkom planu, upravo to emocionalno delovanje nekogovog filma. Delje, uspostavljanje reda, iznalaganje veza i odnosa u životnom iskustvu što, po mom nahođenju, dovodi do formiranja individualnog pogleda na svet (u ovom slučaju pesimističkog, dakle dublje), koji karakteriše i ostale njegove filmove: *Neprijatelj*, *Vode* i koliko sam možda da vidim iz scenarija, storiju zabranjenog Grada.

Miodrag STANISAVLJEVIĆ

# D U Š A N R A D O V I Ć

(Tekstove Dušana Radovića uzeti su iz njegove najnovije knjige koja će uskoro izaći u izdanju NIP „Forum“, N. Šad. Nastlove je dao sastavljač izbora)

BIO JEDNOM JEDAN KNEZ — NOSIO JE BRKOVEZ.

BIO JEDNOM JEDAN CAR — IMAO JE SAMOVAR.

BIO JEDNOM JEDAN GROF — NOSIO JE GRAO STOF.

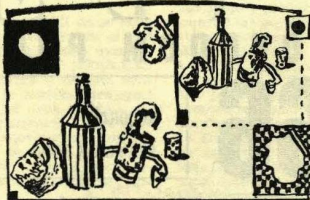
BIO JEDNOM JEDAN SER — IMAO JE PROPELER. . .

NESTAO JE ONAJ KNEZ — AL' JOS SLUZI BRKOVEZ.

NESTAO JE ONAJ CAR — JOS SE PUŠI SAMOVAR.

NESTAO JE ONAJ GROF — AL' JOS SLUZI GRAO STOF.

NESTAO JE ONAJ SER — JOS SE VRTI PROPELER!



## škola za miševe

nikad niste siti. Ne, mački je teže.

MAČKA: Čisto sunjnam, verujte, čisto sunjnam.

MIS: Ja vam to mogu dokazati, ne? MAČKA: Vi mene ne razumete, meni je lako da vas pojedem i utoliko smatram da vam nije lako... .

MIS: Razumen... Medutim... ako pogledamo s druge strane, ne? — meni nije teško da pobegnem... i utoliko smatram da je vama teže... . Biti mačka, to za vas znači stalno i uvek misliti kao mačka... To je glupo, ne? MAČKA: Pre svega — mačka, a ne — mačka... MIS: No, eto, ja vam ni ime ne umem izgovoriti... To, za ime sveta, nešto znači, ne?

MAČKA: Slušajte, mali... Vi možete govoriti i mačka i mačka, to je pitanje vašeg odgoja... Ali, vi ste uvek bili na jelovniku mačaka... To bi moralo... MIS: Komično, ne?... Vi čitate jelovnike od pre sto godina i mislite da time možete nešto dokazati?

MAČKA: Slušajte, mali... Vi možete govoriti i mačka i mačka, to je pitanje vašeg odgoja... Ali, vi ste uvek bili na jelovniku mačaka... To bi moralo... MIS: Komično, ne?... Vi čitate jelovnike od pre sto godina i mislite da time možete nešto dokazati?

skog cara. — Otkud to more?! Probušite rupe, idem na dno!

A oni, stare cicije, probuše male rupe!... Spušali smo se dva dana do dna!

Ja nervozan, samo palim i gasim cigaretu!

Medutim, na dnu je sve bilo u redu: 220 zuba i jedna princeza.

Vračali smo se na obalu četiri dana. Car je izgrijavao gospodina — smetala mu je voda.

Četvrtog dana, pitam ga ja: — Care, care, koliko je sati? — Devet i petnaest! — kaže car.

— Slušajte, bacite to dubre u vodu. Ja ću vam kupiti novi sat u Švajcarskoj.

Razume se, to je bio samo izgovor. Ostavim mu zube i princezu i odem.

Putovao sam šest meseci. Sedmog meseca grozno mi se pripava.

Zaspim i šta vidim? Neki stari otrcani san sa štiglicima i mandolinom!

Zar vi nemate boljih snova? — pitam kelnera. Jer tu je bio i jedan kelner.

— Izvinite, — kaže kelner — zvuču šefa.

— A ko vam je šef? — Džigi Bau!

... To je taj Džigi Bau, koga sam malopre poslao u čosač.

Šta je za mene Džigi Bau? Ništa! Jer, ja sam laf!...

## KAD SU JEDNOM HTELI

Kad su jednom hteli da nas ponove, — delili su slonove na bonove! Jedan bon — jedan slon! Pet bonova — pet slonova! I već prema tome!

Potrošimo što imasmo bonova zbog tih crnih i usatih slonova! Jedan bon — jedan slon! Pet bonova — pet slonova! I već prema tome!

Brzopleto potrošimo bonove, teško ćemo potrošiti slonove. Jedan slon — jedan vek! Pet slonova — pet vekova! I već prema tome!

MAČKA: Ne vidim šta se izmenilo za poslednjih sto godina?

MIS: Slušajte, ovo nije škola, ne? Ja vam ne mogu davati časove iz istorije, ne?... Snem li vas upitati — kada ste pojeli poslednjeg miša?

MAČKA: To u ovom trenutku nije važno... MIS: No, bravo!... To za vas nije važno, ne?... Vi ste čitali, vi ste negde pročitali, ne? u nekim prastarim kuharskim receptima, ne?, u nekim dečjim knjigama da mačke jedu miševe, ne?... Vi spavate na goblenu i čitate stare knjige, ne?... Slušajte, to je komično! No, kako vi razgovarate?... Slušajte, ja nisam pojela miša, to stoji... Medutim, isto tako stoji — da se sedam generacija mojih predaka podiglo na miševima!

MIS: To stoji, ne? To za vas stoji: sedam generacija podiglo se na miševima, ne?... Na kakvim miševima?... Vi meni govorite o prošlosti, o jednom vremenu kada su miševi bili zatucani i verovali da ih mačke moraju pojesti, ne?... Izvinite, ja više cenim jednu modernu higijensku mišolovku nego dvadeset mačaka!... To je samo dokaz da su mačke zatajile, da se na mačke više ne može računati, ne?

MAČKA: Mačke takode idu za napretkom... MIS: To nije istina, ne?... Ako su mačke nekad bile lavovi i tigrovi, onda one ne idu napred, ne? Ona je vrlo jasno kada mačke idu danas, ne?

MAČKA: Slušajte, vi ste prvi i poslednji miš sa kojim razgovaram... Ostavite me na miru i nemojte mi pušiti pod nosem!... Ja sam mačka i dozvolite mi da mogu imati svoje mišljenje!